

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/P/SO/2007/184

BETREFT: Secundair onderwijs: Ruimte inzake invoering lessentabel.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 12.11.2007

1.2 Verzoeker

Leerkracht tuinbouw.

1.3 Betrokken school

Directeur van een school.
Schoolbestuur.

1.4 CZB

- Een aangetekende brief werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 12/11/2007.
- Betrokkenen werden op 12/11/2007 per aangetekend schrijven verwittigd van de zittingsdag.
- De school dient een verweerschrift in op 26/11/2007.
- De schoolraad dient een verweerschrift in op 26/11/2007.
- De verzoeker heeft beide verweerschriften ontvangen op 29/11/2007.

2. STANDPUNTEN KLAGENDE PARTIJ

Tot en met oktober 2007 werden op school volgende door de onderwijsinspectie voorlopig goedgekeurde leerplannen gebruikt:

2^e graad TSO: POV 2004/12;13;(14)//4R/SG/1/II/D(V/06)

3^e graad TSO: POV 2003/18;20//4/R/SG/1/III/V/05

In haar verslag oordeelde de onderwijsinspectie (schooldoorlichting: datum doorlichting 8 – 15 november 2004) dat het kwaliteitsniveau, o.a. voor vakken met wetenschappelijke achtergrond, nl. Toegepaste biologie en Toegepaste chemie, zowel voor de 2de als de 3de graad, onvoldoende was.

Aan de leerprogramma's werden echter drastische wijzingen aangebracht zonder voorafgaandelijke kennisgeving noch inspraak van de betrokken leerkrachten.

De omstandigheden waarin dit gebeurde zijn als volgt:

Tot en met de eerste week van september waren de leerplannen 2^e en 3^e graad tuinbouwtechnieken op de website van POV te raadplegen. Tijdens de tweede week stelde een tuinbouwcollega echter vast dat de leerplannen van 1^e en 2^e graad niet meer op de site te vinden waren. Na telefonische contactname werd medegedeeld dat de opdrachten van de vroegere verantwoordelijke leerplannen waren overgenomen door mevr... tevens werd te kennen gegeven dat de leerplannen een totale vernieuwing ondergingen en dat de leerkrachten moesten wachten tot ze weer ter inzage zouden worden gesteld.

In de week voorafgaand aan het meedelen van het rapport aan de leerlingen op 24 oktober zagen de leerkrachten zich, bij het ingeven van de resultaten voor dagelijks werk 1 (= eerste periode), plots geplaagd voor het voldongen feit dat vakken, die gedurende 7 weken van dit schooljaar werden onderwezen, niet waren opgenomen in dit rapport. Bovendien werden er vakken aan toegevoegd die niet eerder werden onderwezen. De resultaten van de onderwezen vakken, niet meer voorkomend op het rapport, moesten schriftelijk ingediend worden op het secretariaat. Daar zou men dan beslissen bij welke nieuwe vakken deze konden worden ingevuld. Ook hier werd het vakinhoudelijk oordeel van de betrokken leerkracht niet gehoord of niet gewenst, vermits de bijhorende leerplannen nog steeds geheim werden gehouden.

Naar verluidt, hadden de teeltleiders (volgens besluit van de Vlaamse regering: praktijkleerkracht belast met verzorgen en onderhoud van teelten), opdracht gekregen de nieuwe leerprogramma's in nieuwe vakken te verdelen en volledig autonoom aan de betrokken leerkrachten toe te kennen, dit alles onder volledig spreekverbod.

Donderdagavond 25 oktober 2007, werden de vakleerkrachten uit de tuinbouwrichting officieel op de hoogte gesteld en ingelicht over de grondige wijziging van deze studierichting zowel wat betreft de wijziging van de vakken zelf als de inhoud van andere vakken.

Tijdens de vakwerkgroepvergadering van 25/10 heeft klaagster haar protest i.v.m. negeren van de verplichtingen op participatie rustig gemotiveerd en duidelijk gemaakt ten overstaan van alle aanwezigen.

Voor de ontoereikende invulling van o.a. het vak (toegepaste) chemie verkleint de slaagkansen bij voortgezet onderwijs drastisch. Bij dit standpunt kreeg klaagster bijval van een deeltijds leerkracht hoger onderwijs. Hij verklaarde dat 80% van de ingeschreven leerlingen uit deze school, mede dankzij de gegeven inhoudelijke kwaliteit van dit vak, het diploma hoger onderwijs behaalden.

Het is te vrezen dat:

- deze sterke vermindering de drempel tot toegang naar voorgezet onderwijs vergroot,
- het kwaliteitsniveau sterk achteruit zal gaan,
- daardoor slaagkansen bij voortgezet onderwijs sterk gaan dalen
- dit de noodzakelijke opwaardering van technisch onderwijs (tenminste in deze school en richting) zal counteren met op langere termijn nog meer verlies van leerlingen voor de school;

De eerste schoolraadvergadering dit schooljaar zal plaatsvinden op 6 november 2007.

Vermits dit onderwerp niet voorkomt in oudere schoolraadverslagen en de schoolraad nog moet bijeenkomen is aan te nemen dat de Inrichtende Macht niet op de hoogte is van deze wijziging in het leerprogramma van de richting tuinbouw.

Bezwaren tegen de door de school gevolgde werkwijze.

Er is tot op heden geen bijeenkomst van de schoolraad, noch de leerlingenraad, ouderraad of pedagogische raad, geweest waar de wijziging van de tuinbouwwakken ter sprake werd gebracht. De eerste schoolraadbijeenkomst van schooljaar 2007-2008 staat pas gepland op 6 november 2007. De vorige schoolraadvergaderingen hadden deze geplande wijziging evenmin op de agenda.

Vanaf 1 september 2007 moest de school de vermelde tekorten weggewerkt hebben. De schoolinspectie bedoelde hiermee niet dat de vakken en groten delen van de vakinhoud kon verdwijnen, wel dat het kennis- en vaardigheidsniveau diende toe te nemen. Er worden in totaal, over 2^e en 3^e graad TSO samen, nog slechts 2 uur toegepaste chemie gegeven i.p.v. 8 lesuren. Het kwaliteitsniveau van de richting haalt niet meer tijdens de twee vorige schooljaren nagestreefde peil en in het nieuwe concept wordt hiernaar zelfs niet meer gestreefd. Het niet halen van de in inspectieverslag opgelegde doelstellingen kan leiden tot desastreuze gevolgen voor de school, of minsten voor de tuinbouwrichting en allen die hierbij betrokken zijn.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

3.A. Standpunt school

In de klacht wordt de school ervan beschuldigd dat zij, bij het invoeren van de nieuwe leerplannen in de afdeling tuinbouw, de decretale verplichtingen inzake participatie op school niet heeft nageleefd.

Zoals hierna zal worden aangetoond is deze klacht ongegrond.

1. Feitelijke context van de klacht: invoering nieuwe leerplannen in de afdeling tuinbouw.

Door een fout buiten de wil van de school om, werd de school met de situatie geconfronteerd waarin voor de afdeling tuinbouw nieuwe leerplannen dienden te worden geïntroduceerd in de loop van het schooljaar. Om de door de inspectie voorgeschreven realisatie van de leerplannen niet verder te hypothekeren, en op aanraden van Provinciaal Onderwijs, koos de directie van de school ervoor om een voorstel tot concrete vertaling van de leerplannen in lessentabellen te laten opmaken door een beperkt aantal mensen. De directie koos ervoor deze taak toe te vertrouwen aan de teeltleiders van de opleiding, die naar hun inzicht beschikken over een totaaloverzicht over de opleiding en de verschillende vakken. De betrokken leerkrachten beschikken sinds 25 oktober

2007 over de nodige informatie en hebben de kans om hun bemerkingen hierbij over te maken. Het voorstel werd naar aanleiding van bemerkingen door de leerkrachten nog aangepast wat betreft het aantal lesuren toepaste chemie. De bemerkingen zullen via de vakgroepwerking gecentraliseerd worden en overgemaakt aan Provinciaal Onderwijs. Deze werkwijze voorziet in voldoende participatie van de betrokken leerkrachten zonder dat de invoering van de nieuwe leerplannen nog verdere vertraging oploopt en het realiseren van de leerplannen, wegens het reeds gevorderd zijn van het schooljaar, al te zwaar wordt gehypothekeerd.

2. De volgens de indiener van de klacht geschonden artikelen van het participatiedecreet.

Wat de schending van artikel 4 en 5 betreft:

Op de school zijn een schoolraad en een leerlingenraad actief die in hun werking waar mogelijk ondersteund worden door de directie van de school en/of de inrichtende macht.

Zowel de school als de inrichtende macht respecteren de overleg- en adviesbevoegdheden toegekend aan deze organen door het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

In de context van de invoering van de nieuwe leerplannen meent de school dat zij ook in deze gehandeld heeft vanuit een streven naar participatief schoolklimaat:

Het uitwerken van een voorstel werd door de directie toevertrouwd aan een aantal personeelsleden. Alle betrokken leerkrachten krijgen de kans om hun inhoudelijke opmerkingen bij de nieuwe leerplannen te formuleren. Er werden op basis hiervan nog aanpassingen doorgevoerd voor het vak toegepaste chemie. De opmerkingen van de leerkrachten zullen door de school.

3.B. Standpunt schoolraad

In verband met de klacht werd de schoolraad samengeroepen op donderdag 22 november 2007. De leden van de schoolraad beschouwen zich niet als benadeeld, aangezien de schoolraad niet bevoegd is in de materie.

De schoolraad voelt zich niet tekort gedaan vermits onze bevoegdheid in deze materie niet ter sprake is.

Het standpunt van verzoeker komt enkel overeen met een paar woorden uit de context. De schoolraad sluit zich aan bij de stappen ondernomen door de school om te komen tot de nieuwe leerplannen en lessentabellen.

Het nodige werd door de schoolraad ondernomen om de leden van de leerlingenraad te betrekken bij de beslissingen binnen de adviesbevoegdheid, verplicht en facultatief advies in overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het schoolbestuur, de schoolraad en de directie. Op de vergadering van de leerlingenraad van 8 oktober 2007 werden drie leerlingen verkozen. Deze leerlingen werden onmiddellijk opgenomen in de schoolraad en werden uitgenodigd op de vergadering van 6 november 2007, waarvoor ze zich verontschuldigten.

De schoolraad herkent geen tekortkomingen inzake dit artikel naar de schoolraad toe aangezien er geen wijzigingen van het schoolplan en van het welzijnsbeleid van de school doorgevoerd werden.

De feiten wat klaagster betreft, kan de schoolraad geen individuele klachten van leraars behartigen.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur

10 december 2007, 12u.30

4.2 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27.09.2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Hilde Timmermans, Raf Verstegen, Etienne Becuwe.

4.3 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

12u.30 - Directeur.

- Vlaamse Gemeenschapscommissie.

13u. - Leerkracht.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Grondwet

Artikel 24

§ 1. Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen door de wet of het decreet geregeld.

De gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders.

De gemeenschap richt neutraal onderwijs in. De neutraliteit houdt onder meer in, de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen.

De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

§ 2. Zo een gemeenschap als inrichtende macht bevoegdheden wil opdragen aan een of meer autonome organen, kan dit slechts bij decreet, aangenomen met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen.

§ 3. Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

§ 4. Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoorden.

§ 5. De inrichting, erkenning of subsidiëring van het onderwijs door de gemeenschap wordt geregeld door de wet of het decreet.

* Decreet betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad - 2 april 2004

Artikel 4

De schoolgemeenschap heeft de maatschappelijke opdracht om :

1° de organisatie en de werking van de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen;

2° bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Artikel 5

Participatierechten versterken het draagvlak van de scholen en garanderen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de scholen.

Bij de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat wordt te allen tijde rekening gehouden met de draagkracht en de mogelijkheden van de leerlingen.

Artikel 6

De uitoefening van de participatierechten doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur voor genomen beslissingen.

De uitoefening van de participatierechten kan niet raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen.

Artikel 15

De leden van de schoolraad hebben in functie van de uitoefening van hun bevoegdheden een algemeen informatierecht en het recht op eigen verzoek of op vraag te worden gehoord.

Artikel 18

§1. De schoolraad kan aan de inrichtende macht uit eigen beweging een schriftelijk advies uitbrengen over alle aangelegenheden die personeel, leerlingen of ouders aanbelangen.

Het schriftelijk advies kan betrekking hebben op een in artikel 19 (adviesmateries) of 21 (overlegmateries) bedoelde aangelegenheid. De inrichtende macht brengt in dat geval binnen de dertig dagen een met redenen omklede reactie uit in de vorm van een voorstel.

§2. De schoolraad kan aan de directeur uit eigen beweging een schriftelijk advies uitbrengen over de algemene organisatie en werking van de school. De directeur brengt na ontvangst van een schriftelijk advies binnen de dertig dagen een met redenen omklede reactie uit in de vorm van een voorstel.

Artikel 19

De inrichtende macht vraagt de schoolraad verplicht advies over elk ontwerp van beslissing inzake o.a. het studieaanbod.

Artikel 33

Klachten inzake de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikelen 18 tot en met 22 kunnen door de schoolraad, zijn geledingen en iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur zoals bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII-Mozaïek.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is voor wat betreft de verzoeker.

5.4 Beslissing

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt dat het in dit dossier gaat om afspraken over de invoering van een nieuw leerplan en lessentabellen in de afdeling Tuinbouw. Meer specifiek gaat het om het aantal uren chemie, e.a. die voorkomen in een door de school zelf ontwikkelde lessentabel in samenspraak met een koepelorganisatie.

De Commissie wijst op het decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen inzake het secundair onderwijs, Titel III. Daarin wordt gesteld dat een studietoelaatstelling bestaat uit een aantal studiegebieden. De studiegebieden worden in het decreet opgesomd (artikel 4). Als onderdeel van een studietoelaatstelling komt het decreet terecht bij studiegebied of structuuronderdeel (artikel 2). In de regelgeving is er dus duidelijk een onderscheid tussen het globaal studietoelaatstelling (Tuinbouw) van een school en een leerplan of lessenrooster dat de concrete pedagogische organisatie inhoudt.

De Commissie zorgvuldig bestuur vestigt de aandacht op het decreet inzake eindtermen in het secundair onderwijs (artikel 8-9, decreet van 18 januari 2002). Een schoolbestuur beschikt buiten de decretale plichten inzake minimumlessenroosters en eindtermen over de vrijheid de lessenroosters en leerplannen vast te stellen en ze kiest vrij haar pedagogische methodes. Het leerplan kan eigen doelstellingen van de inrichtende macht omvatten. Het leerplan moet wel voldoende ruimte laten voor een inbreng van scholen, leraren, lerarenteams of leerlingen. Voor de toepassing van deze artikelen is niet voorzien in een bevoegdheid van de Commissie zorgvuldig bestuur.

In principe worden leerplannen opgesteld door leerplancommissies van de verschillende onderwijsnetten. Aan de leerplannen koppelt men lessentabellen rekening houdende met de decretale regelgeving ter zake. Voor een uniek of weinig voorkomende studierichting, zoals blijkbaar Tuinbouw in de betrokken school, is het logisch dat de school leerplannen wil volgen die door een pedagogische begeleidingsdienst zoals die van een koepelorganisatie zijn opgesteld en dat ze die in een lessentabel uitwerkt. De inrichtende macht beschikt in elk geval over de vrijheid om te beslissen hoeveel lestijden aan elk vak wordt besteed.

De conclusie van de Commissie zorgvuldig bestuur is dan ook dat in het kader van de grondwettelijkheid van onderwijs, de inrichtende macht zelf lessenroosters, leerplannen en pedagogische methodes bepalen. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de decretale regelgeving. Die is niet terug te vinden in het participatiedecreet van 2004, waar er aandacht voor een participatief schoolklimaat en overleg geregeld wordt over het studieaanbod, maar niet over de leerplannen en lessenroosters. De inrichtende macht is wel verplicht volgens het decreet inzake eindtermen van 2002 ruimte te laten voor inbreng van schoolactoren bij het opstellen van een leerplan. In overeenstemming met de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en de bewoordingen van het participatiedecreet is de Commissie zorgvuldig bestuur niet bevoegd inzake de introductie en inhoud van leerplannen en lessenroosters.

5.5 Sanctieregeling

Er wordt geen sanctieregeling opgesteld.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze nota, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse Regering.

Brussel, 10 december 2007

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter